

Det vises til representantforslag 191 S (2025-2026) om å tilrettelegge for kjernekraft i Norge. Fornybar Norge vil med dette spille inn sine synspunkter.

Om bakgrunn og begrunnelse for forslaget

Innledningsvis vil Fornybar Norge slutte seg til representantenes beskrivelser av det fremtidige behovet for ny utslippsfri kraft og nettutbygging i Norge: Også vi legger til grunn at det i årene fremover må fases inn betydelige mengder utslippsfri kraft med tilhørende nettutbygginger for at Norges verdiskapings- og klimamål skal kunne oppnås. Imidlertid mener Fornybar Norge at representantforslaget undervurderer potensialet for videre økning i fornybar kraftproduksjon i Norge.

Representantenes faktuelle beskrivelser av kjernekraftens teknologiske utvikling i utlandet fremstår riktig, om enn noe selektiv. Vi vil imidlertid bemerke at forslagets eksemplifisering av kjernekraftens skalafordeler er misvisende når den hevder at den årlige danske vindkraftproduksjonen er om lag like stor som det nå nedlagte tyske kjernekraftverket Isar II (11,5 TWh): Det riktige størrelsesforholdet er at dansk vindkraftproduksjon er på ca 19-20 TWh, altså ca 65-75 prosent større enn oppgitt i forslaget.

Vesentlige konsekvenser av forslaget er underkommunisert

Overordnet mener Fornybar Norge at kjernekraft er en teknologi som kan bidra med store mengder utslippsfri kraft, og som derfor kan være en viktig del av løsningen på klimautfordringene internasjonalt. Når det kommer til forslagsstillernes intensjon om innføring av teknologien i Norge, mener vi imidlertid at forslaget utelater både vesentlige forhold knyttet til utenlandske erfaringer med teknologien, behovene til det norske kraftsystemet, samt kostnadmessige konsekvenser av forslaget. Fornybar Norge mener derfor at det er av stor betydning at også disse tillegges vekt før det foreliggende forslaget behandles.

Vi vil i det videre utdype disse momentene:

Konsesjonsbehandling og nettilknytning som grunnleggende prinsipper

Innledningsvis er Fornybar Norge kritisk til forslaget om å «*avvikle konsesjonsplikt og tilknytningsplikt for kjernekraft til kraftnettet*». Konsesjonsregimet er avgjørende for å sikre at det norske kraftsystemet utvikles rasjonelt, og at alle berørte hensyn – herunder tekniske, økonomiske, miljømessige og samfunnmessige interesser – avveies på en helhetlig måte.

Etter Fornybar Norges syn bør konsesjonsregimet gjelde likt for alle teknologier. Eventuelle unntak fra konsesjonsplikt må være begrunnet i objektive og konsistente kriterier, for eksempel prosjektets størrelse eller særlige tekniske egenarter, slik det i dag praktiseres for enkelte mindre tiltak. Typiske kjernekraftprosjekter vil imidlertid være av en slik størrelse og systemmessig betydning at de krever en grundig teknisk-økonomisk og samfunnsøkonomisk vurdering gjennom ordinær konsesjonsbehandling.

Når konsesjonsprosessen viser at det er rasjonelt å etablere store kraftproduksjonsanlegg – som kjernekraft – bør den resulterende kraftproduksjonen som hovedregel komme allmennheten til gode gjennom integrasjon i det norske kraftsystemet. Fornybar Norge kan ikke se at det foreligger teknologispesifikke hensyn knyttet til kjernekraft som tilsier et generelt unntak verken fra konsesjonsplikt eller fra tilknytningsplikt.

Negativ kostnadsutvikling og stort statlig støttebehov

Det finnes ingen vestlige moderne eksempler på at kjernekraft er bygget uten statlig støtte og risikoavlastning. Dertil kommer at kjernekraften siden årtusenskiftet har hatt en kostnadsutvikling som har svekket investeringsviljen i konkurranse med fornybarteknologier: De tre største europeiske kjernekraftprosjektene har alle hatt kostnadsoverskridelser på hundretalls milliarder kroner hver, og sluttregningene foreligger ennå ikke for noen av dem. Det er hverken dokumentert eller sannsynliggjort at disse kostnadene vil gå ned i fremtiden.

SMR: Uensartet teknologi med eventuelle skalafordeler langt inn i fremtiden

Implisitt refererer representantforslaget til at det er såkalte små, modulære reaktorer (SMR) man ser for seg å bygge ut i Norge. Fornybar Norge presiserer at SMR består av en rekke ulike teknologikonsepter med det til felles at de er oppad begrenset til 300 MW ytelse, skal være modulbaserte og således kunne baseres på standardisert storskalaproduksjon. Ingen SMR-reaktorer er i dag i operativ drift i vestlige ikke-totalitære land. Den første reaktoren skal etter planen stå ferdig i 2030 (i Canada), også den med store offentlige støtteordninger fra kanadiske myndigheter og provinsmyndighetene. Heller ikke for SMR er det dokumentert eller sannsynliggjort at man kan snu den ovennevnte negative kostnadsutviklingen: Svarene på hvorvidt man vil lykkes å oppnå tilsiktede skalafordeler som gjør SMR-teknologien konkurransedyktig ligger i beste fall trolig flere tiår frem i tid.

Oppstartskostnader: Myndighetsutøvelse og infrastruktur

Våre naboland Sverige og Finland har mange års historie med kjernekraft, og over flere tiår bygget opp kompetanse, lovverk og infrastruktur rundt teknologien. Dersom Norge skal innføre kjernekraft, må man også påregne store oppstartskostnader i form av:

- *Kompetansebase for oppstart, drift og vedlikehold.* Utvikling, drift og forvaltning av kjernekraft er kompetanseintensiv virksomhet som krever aktive utdannings-, forsknings-, og driftsmiljøer. Norge har systematisk bygget ned disse miljøene, og må derfor importere denne kunnskapen inntil man over tid har bygget den opp igjen innenlands.
- *Tilsynsmyndigheter og regulatorisk rammeverk.* Som det fremgår av representantforslaget har Norge i dag ikke tilsyns- og reguleringsmyndigheter tilpasset kjernekraftens krav til sikkerhet, andre tekniske forskrifter, lisensieringsprosesser, finansiell ansvarslovgivning mv.
- *Avfallsløsning.* Norge har i dag ingen løsning for høyaktivt avfall, og norsk dekommisjonering har beregnet kostnadene til 15-60 milliarder kroner.
- *Reservekostnader.* Statnett må ha tilstrekkelige reserver til å kunne dekke opp et utfall av den største enheten i hvert prisområde. Selv et SMR-kjernekraft vil i regelen utgjøre den største enheten i flere av dagens prisområder.

Begrenset behov for ny grunnlast i det norske kraftsystemet

Rasjoalet bak innføringen av kjernekraft i ulike land er ulike, men behovet for grunnlast i kraftsystemet er en den viktigste fellesnevneren for dem alle. I denne sammenheng skiller Norge seg ut ved at vårt kraftsystem er dominert av magasinert, fleksibel vannkraft som er egnet til å balansere store mengder uregulerbar energi. I tillegg kan nevnes at det allerede i dag er betydelige mengder svensk og finsk kjernekraft i det integrerte nordiske markedet. Dette er grunnlast som også Norge trekker på. Behovet for å fase inn ny kjernekraft på norsk jord, er derfor vanskelig å få øye på.

Konkluderende kommentarer

Fornybar Norge mener kjernekraft kan utgjøre et viktig bidrag til europeisk energiautonomitet og oppnåelse av globale klimamål. Videre er vi enige med forslagsstillerne i at moderne kjernekraft representerer sikre og utslippsfrie teknologier med relativt små lokale naturinngrep. Erfaringene fra Sverige og Finland viser at deponeringen av avfall er kostbar, men løsbart.

Fornybar Norge vil likevel ikke anbefale vedtaket fordi den foreslåtte tilretteleggingen for kjernekraft i Norge ville etter vår vurdering medføre betydelig større kostnader og ta vesentlig lengre tid enn det forslaget legger til grunn. Vi kan derfor ikke se at de foreslåtte vedtakene representerer et adekvat svar på det kraftunderskuddet som ventelig vil oppstå og øke på 2030- og 2040-tallet, og som forslaget sikter til å motvirke. Ei heller vil norsk kjernekraft kunne bidra til å gi nevneverdige bidrag til norske klimamål. Videre har Norge ikke relevant kompetanse i utvikling, drift og regulering av kjernekraft, og vil dermed måtte importere og/eller bygge opp denne på bekostning av andre kompetansemiljøer.

I tillegg vil vi vise til at den offentlige høringen av NOU 2026:4 *Kjernekraft i Norge?* pågår fram til oktober. Der innhentes det syn på et bredt og oppdatert kunnskapsgrunnlag om blant annet kjernekraftens betydning i norsk sammenheng, behovet for regulering og organisering, hvordan kjernekraft eventuelt kan inngå i energisystemet, samt spørsmål knyttet til etikk og samfunnsaksept. Stortinget bør avvente eventuelle vedtak til dette arbeidet er ferdig.

Fornybar Norge anbefaler at Stortinget ikke vedtar representantforslaget.